

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 cèntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga, BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

LA FELICITAT DE 'N MORET

Ab los vapors del Champany,
no veu lo que al voltant té.

per xó quan alsa la copa
diu que á Espanya anem tant bé.

BALANS

ER veure be certes coses es precis contemplarlas á alguna distancia. Per aixó diuen que 'l temps es un gran mestre de veritat: res com el temps que passa, acaba per descobrir y ensenyar los errors que s' han comés en determinadas circumstancies criticas, en las quals era precis mostrar un cert esperit de previsió. De possehirlo ó deixar-lo de tenir depén no sols lo crédit, l' autoritat y 'l prestigi dels homes politichs de primera fila, sino també moltes vegadas la ruína ó la salvació dels pobles.

La qüestió de Cuba ha posat á prova la botxornosa incapacitat dels homes que han regit la desventurada nació espanyola al servey de la restauració borbónica. Y aixó may s' ha vist tan clar com avuy que n' estém palpant las mes funestas conseqüéncias.

Desde 'l primer moment de la insurrecció era patent que aquesta, mes qu' en la forsa material de los bandos mambissos, y fins mes qu' en las inclemencies del clima cubá tan fatal al europeu no aclimatat, havia de rebre la seva forsa moral y material mes considerable, de la república Nort-Americana.

D' allá partían las excitacions á la insurrecció, los ausilis als insurrectes en diners, en armas y en municions, los atachs grossers á la mare patria formulats en las Cámaras de representants de totas categorías; allá s' engendravan aquels campanyas de calumnias que pintant als espanyols de Cuba com á uns tiráns, uns inquisidors y uns cafres concitavan en contra nostra 'ls odis y 'l animadversió del mon enter.

Se necessitava estar cego per no veure que 'l principal enemich d' Espanya no 's trobava á la manigua cubana sino á la famosa terra dels que per fer negoci ab tot fins ne fan calant foch á la casa del vehí, ab la idea de quedar-se per un tres y no res ab lo solar y las desferas.

En tot aixó hi havia 'l precedent de las insurreccions anteriors.

Iguals tentativas havian ensajat sempre; pero llavors, ja siga perque no siguessen tan desvergonyits com ara, ja siga també perque Espanya tenia la sort de contar ab homes mes enérgichs que 'ls de avuy, ab homes menos influits que 'ls d' ara per la pussilimitat y 'l càlcul grosser, resultava sempre que á un bramul del lleó espanyol, lo porch fugia mes que depressa ab la qua entre las camas.

Lo camí de salvació estava perfectament indicat per aquests precedents y pel mateix instint de la dignitat nacional.

Si existia un protocol com el del any 1877 firmat en mal hora per en Cánovas, á qui, entre paréntesis deu Espanya tantas y tantas desventuras; si existia un contracte com aquest que 'ns lligava de mans, posantnos en un joch tan perillós á mercé de un poble que no morirá may de un empaig d' escrúpols, lo govern espanyol l' havia d' esqueixar en mil trossos y tirarlos á la cara de aquella cáfila dels jugadors de ventatja, resolt á arrostrar totas las conseqüéncias del seu acte.

—Aquí estém—havia de dir—fermament resolt á defensar lo nostre dret, y qui vulga res que vinga á buscarnos y 'ns trobará.

Per evitar que 'ls arbres rebrotin, es de sentit comú arrebastrarlos d' arrel. Per impedir las malifetas dels monstres, precisa degollarlos. Y l' arrel fonda y 'l

monstre fréstech de la insurrecció cubana no 's trobavan tant á Cuba com als Estats Units.

Aixó ho veyá tothom. Ho veyá sobre tot el poble espanyol en massa, que ab un instint admirable realitzava manifestacions de indignació y de protesta contra 'l poble *yankée*, en demanda de que quedés á salvo l' interès y la dignitat de la nació.

Ab aqueixas protestas populars s' iniciava un moviment de regeneració del esperit públich nacional. Si un govern verdaderament patriota y previsor, hagués sapigut compendre 'l seu alcans aixís com el gran partit que de l' actitut del poble 's podia treure, hauria aprofitat aquell briós moviment de opinió pera resoldre en un curt espay de temps y de una manera ayrosa la qüestió de Cuba tan prenyada de perills.

Llavors qu' Espanya tenia encare recursos de totas menas, y estava possehida de un gran entusiasme era l' ocasió de fer cara als Estats Units, resolta á tot, fins á declarárl'hi la guerra arrostrant las conseqüéncias de la lluyta.

¿Qué podia succehir? ¿Qué 'ls Estats Units davant de l' actitut ferma y resolta de un poble ofés y airat, haguessen recullit velas com en altrs ocasions ho havían fet, dihent com lo personatge de la sarsuela—«*Tío, yo no he sido?*» En aquest cas, los insurrectes de la manigua privats dels ausilis *yankées* poch haurían pogut resistir. Lo vence'ls y dominarlos hauria sigut joch de pocas taules.

Pero podria donarse 'l cas de que 'ls Estats Units haguessen recullit lo guant. ¿Y qué? Per batre'ns eram nosaltres llavors més forts que ara, y en cambi 's trobavan ells mes desprevinguts que avuy per resistirnos. La sort de las armas hauria resolt definitivament lo problema, y aqueixa sort que molt bé podria sernos propicia, encare que 'ns hagués resultat adversa, may ens hauria produhit las funestissimas conseqüéncias que avuy sufrim, ni que 'ns hagués costat la pérdida definitiva de la isla de Cuba.

Succeheix en aquesta classe de conflictes lo que en las malalties. Una enfermetat aguda es mil vegadas preferible á una dolencia crónica. Aquella mata ó passa depressa: las últimas arruinan al malalt, el fan patir horriblement y al cap de avall el matan també; pero poch á poch. Los tránzits dolents passarlos prompte.

Avuy tot aixó 's veu mes clar que la llum del sol; pero avuy ja no hi som á temps.

Aquellas manifestacions patrióticas que la multitut popular iniciava ab tanta forsa com previsió, eran dissoltas á garrotadas pels governs de la monarquia. Lo crit de «*Visca Espanya!*» donat en la via pública sigué considerat com un delict.

Los mestres Titas de la restauració borbónica, arrogantse la suprema sabiduría, descartavan al poble de la qüestió y únicament se recordavan d' ell per anarli exigint inmensos, abrumadors sacrificis, y per qué al cap de vall? per jugar á Cuba 'l joch tonto de *á la gana pierde*.

Mirantho desapassionadament se veurá que á major contingent d' esforços en homes y en diners per acabar una guerra que ab la base del apoyo dels Estats Units als insurrectes era materialment interminable, havia de respoudre per necessitat un mes rápit agotament de forsas. De manera que la mes gran derrota que ha suferit Espanya á Cuba consisteix en haver enviat á l' isla 200 mil homes, no á lluytar ab enemichs que al veure's hostigats s' esquilan com sombras impalpables, sino mes aviat á enmalaltir y á morir victimas del clima y de la péssima administració en un recó de hospital, sense profit ni gloria.

Los governs de la restauració borbónica per ferho tot al revés, han pres com á base de tractament per enrobustir al malalt, lo sistema de las sangrias obertas.

Y aixís hem quedat avuy que no podém ni ab la nostra ánima.

Se 'n poden ben riure 'ls *jingoes*, armant las saragatas bélicas ab que avuy ens amenassan. La seva pérfida conducta troba un digne coronament en l' estupides dels governs espanyols, que mentres han estat debilitant á la nació, arrancantli mes de lo que podia donar, han, per altra part, alentat totas las audacias americanas, ab sas humiliacions, ab sas complacencies y ab lo partit pres de consentirlos de grau en grau, per sos passos contats, las impertinencies mes intolerables.

Avuy roncan mes que may. Avuy s' arman ab gran activitat. Avuy ab tot lo descaro envían los seus barcos á passejar lo rumbo per las costas de Cuba, embutits de explossius y altres regalos ab que pretenen sellar l' amistat que 'l govern espanyol els brinda á cada instant. Avuy butzina per l' ayre la ignoble proposició tancada dintre de aquests dos termes: «O la venda de Cuba al preu que nosaltres senyalarem, ó la guerra.»

Es á dir: lo problema de la guerra ab la república Nort-americana torna á reapareixer, pero en condicions completament desfavorables per Espanya. Per provocarla nosaltres avants eram forts; per resistirla avuy els governs monárquichs ens han conduhit al últim grau de la debilitat, del agotament y la impotencia.

Tot al revés.

Peró per desacertar en tot, es molt just que fins al revés els tinga de sortir lo càlcul que sens dupte 's varen fer al contenir y reprimir las manifestacions populars contra 'ls Estats Units.

En la intervenció directa del poble hi veyan un perill contra la monarquia, la qual tothom sab, y ells millor que ningú, que no viu pas de la sava popular.

En la guerra plantejada llavors hi oviravan en un cas de poca fortuna la perspectiva de un nou Sedán.

Y no obstant, ni aixó han pogut evitar. Lo Sedán s' acosta á passos agegantats.

Basta girar la vista en torn y contemplarnos arruinats, dessangrats englotits per la miseria y per la degradació y l' oprobi, pera compendre que ha arribat l' hora de la suprema liquidació.

P. K.

PASTORAL

Estimats Germans en J. C.

Encare que no calsém mitra, ni fumém puros de dos pesetas á tot pasto, ni cobrém assignació de bisbe, ni disposém dels ingressos considerables que renleix la Curia eclesiástica de qualsevol Diócesis ben administrada, Nos considerém obligats á dirigirvos durant lo sant temps de la Quaresma algunas paraules consoladoras y advertencies saludables que 'us guihin pel camí de la virtut, al terme del qual s' hi troba, segons Sant Claudi carrilair la Estació de arribada de l' eterna felicitat.

La santa Quaresma, com tots, caríssims germans sabeu molt bé, sigué instituhida pera practicar la penitencia y 'l dejuni, reconfortant l' esperit y mortificant al cos. La penitencia ja sabém Nosaltres qu' encare que no volguesen practicarla, rendintvos á las sugestions del esperit maligne, no per aixó podriau prescindirne. Vos la imposan avuy, caríssims germans,

ENTRE «FASSIONATS»

—No ho duptis, Licos; avuy per avuy el Guerra es l' únich torero que te ciencia, recursos y coneixements *propis*. Tú, com á bon *fassionat* qu' ets, ja sabrás que l' especialitat d' en Cúchares eran els *descabellos*, que la favorita d' en Montes *era matar á toro recibido* y que 'l seu nobot Chiclanero 's feu célebre per la llimpiesa dels *passes* que executava... es á dir que cada hù de per sí 's distingia en lo que constituía la seva especialitat. Pues á n' el Guerra, tócali la que vulgas qu' en totas es sobresalient. A ell, dónali qualsevol pellingo y entre *verónicas, navarras, llargas y recortes* son tantas las monerías que hi fa, tants los adornos, qu' hasta 'l toro s' hi queda embabecut. Y lo mateix que ab la capa succeheix ab lo demés; al parell de *palillos* qu' ell coloca... ¡ja hi pots anar ab escaires y compassos, que 'l trobarás sempre en lo seu verdader lloch. Y no pica... no pica per no comprometre la reputació d' aquella colla de *niots encartonats* que 'n diuen picadors, que si no... allá veurías de lo qu' es capás el Guerra á caball... Pro no 'n te necessitat... ¡qué 'n faria de tanta fama! Feste el cárrech de que únicament ab los *quites*... ja te guanyada la gloria del cel... L' altre dia ho vaig llegir á la *estalistica*... ¡No n' ha estalviadas pocas de *victimas* del rengló de picadors!...

—Digas que deu tenir una calaixera plena de creus de *bene-ficiencia*... Ja ja ja... no 'm fassiss riure que vaig just... —Tú riuten, pro 'l que 't dich es la *verí*...

—Encare que m' ho juresse davant de testimonis!... Com si no l' haguessim vist treballá may... ¡Psé! 'L Guerra es un mitj toreret... y *llestos*. No hi arribará á ser una *minencia*.

—¡Que no hi arribará! ¡qué 'n fa d' anys que 'n passa!... ó

si no, preguntaho á n' en Lagartijo ó be á n' en Frascuelo...

preguntáshi per qué van anar tan cremats á tocar retirada...

—Sí, per pó de veure's eclipsats pel Guerra... veritat?

—Encare que te 'n burilis... Va comensá per estalonarlos y hauria acabat per ferlos caure...

—Vamos, home... no siguis tan andalús...

—No comensis á malparlá... que jo no 't faltó. Ni tú ni ningú 'm desmentirá que 'l Guerra es l' únich torero que te qualitats, mérits, serenitat y arrojo...

—Per assessiná cabras tísicas, sí; pero pósalí un Miura al davant y proba de retratarlo... no tingas por que 't siga possible... ¡Cóm que may está quiet de peus!

—Pues ell es l' únich que cultiva 'l verdader art...

—L' art del *canguelo*, sí, no del toreig; no 'n resa aquest de ballar lo *zapateado* sense castanyolas davant de la bestia.

—¡Cóm se coneix que la passió 't cega! ¿Qui es avuy el *niño mimado* de tots los públichs?... El Guerra. ¿Qui es l' *únich filón* de las empresas? El Guerra.

—¡Com ho es el *Reverte*!...

—¡Qué pagaría!

—Y 'l Bomba y l' Algabeño...

—¡Ni 'ls mils!

—¿Y en Lluís Mazzantini?...

—No 't enfilis... que caurás. Lo millor de tots no li arriba á la sola de la xinel-la... ¡No n' hi ha poca de *diferencia*!... El Guerra te un toreig... que no necessita treuren privilegi. ¡Com que está segur de que ningú li sabrá imitar! Y ¡jojo! ab lo que 't dich: 'l dia que 's fassi de moda donarlos títols de noblesa, jo t' asseguro que el *Excelentísimo señor don Rafael Guerra*...

será 'l primer *Conde de Meteysaca*.

—Per... *influrencias*, bueno; no pe'l valor *personal del individuo*.

—¡Ay Deu t' il·lumini!...

—¿Vols'thi jugar, tant qu' enrahonas, que no es capás de lo que jo he vist fer á un *papio*?

—Veyám... esplicat.

—Una vegada 'l Barbián es va fer *empaítar* per un toro y al ser á la barrera la salta y 'l toro s' hi queda clavet de banyas. Véureu... pujarli á sobre... aixecarli la qua y ventarli una surra va ser obra de un moment... ¿Vols'thi jugar que 'l Guerra no es capás de ferho?

—¡Vaya un gran miracle! Jo, á n' el Guerra fent un *coleo* li he vist lligá la qua de la bestia ab la banya... quedarse ell á dintre y ferlo giravoltá... fentli pessigollas... ¡potser va durá un quart! ¡Quin entusiasme!

—¡Y en Mazzantini á Carabanchel! L' altre tarde al *tirarse* á matar va observá que 'l toro tenia cert defecte... Ell que sense dir res á ningú, deixa 'ls *trastos* á terra, 's dirigeix á la bestia... y á empentas y á puntadas de peu la va tornar al corral... Aquell dia sol va recullir prop de un sach de cigarros...

—¿Cigarros? Si 'l Guerra no 'ls regalava... únicament dels que li sobran ne podria provehir un estanch... ¡Si hi ha corridas que hasta te de llogá gent per recullirlos!...

—Escolta: ¿vols'thi jugar que 'l Guerra no sab brindá en vers?

—¡Pst! jo hasta l' he sentit brindá en llatí.

—Vols'thi jugar que may li ha succehit lo que á n' en Reverte... Jo á n' en Reverte l' he vist ab tres estocadas despatxá tres toros...

—Pues mira: 'l Guerra ab cinch estocadas... n' hauria mort sis...

—¡Embustero!

—¿Més que tú?...

JOSEPH ROSSELLÓ.

los gobiernos que us baldan a contribuciones y tributos de todas menas; lo Banch d' Espanya que se us emporta 'ls diners amonedats y us inunda de paperets estampats ab imatjes profanas y algunas xifras que diuen molt y al cap de vall no valen res: la Tabacalera que us envenena y la Cerillera que a mes de mermarvos la racció, en lloch de llum vos dona mistos que no s' encenen per mes que 's freguin. Pero heu d' acceptar tranquilament aquests y altres majors sacrificis, pensant que com diu un sabi ditxo del poble:—S' ha de patir.

En quant al dejuni tampoch Nos dona cap cuidado. Massa sabém que no podém menjar sempre que teniu gana. Lo nostre pá de cada dia s' ha posat á 60 céntims las tres lliuras, y es inútil demanarli que baixi dels núvols. Las patatas á ral el kilo se divorcian de las clases pobres y tenen aspiracions á convertirse en grans senyoras. De las temptacions de la carn no cal parlarne: la venen també tan cara y al mateix temps es tan dolenta, que ja us contentaréu, n' estich segur, ab arengadas de rovell y bacallá pudent. De manera, caríssims germans, que 'l precepte del dejuni ha anat adquirint un carácter obligatori de tot punt ineludible. Benehim, donchs, á la divina Providencia que tals favors ens dispensa, per intermediació dels bons governs de la católica Espanya, nació felis, qu' en defensa de la santa fé dels nostres pares, avis, besavis y rebesavis torna á posarse al lloch que havia ocupat en temps de Carlos I y de Carlos II y de altres Carlos que van anar seguint, infundintnos la consoladora esperansa, de que per tal camí, molt prompte estaré a punt de assegurar per sempre mes la seva ditxa. en los brassos amorosos de Carlos VII.

Miréu sino, caríssims germans, l' espléndida brotada de las ordres religiosas. Si en los temps de la impietat revolucionaria tot lo camp eran faves, avuy tot lo camp son freres. Podrá unas vegadas la sequia y en altres ocasiones la superabundancia de pluhas agostar ó anegar successivament los conreus; se podrá perdre cada any per tal motiu la cullita de fasols, vulgo monjetas. en cambi no s' perdrá may, ans b' veuréu prosperar sempre la gran cullita de monjas, destinadas les unas á l' ensenyansa arrebatant lo pa á las mestras y professoras ab títul, dedicadas las altres á escumar la part mes sustanciosa de las ollas dels asilos benéfichs, y las altres, en fi, barallantse per agabellar á baix preu la feyna de cusir y brodar que avants proporcionavan aliment á un gran número de familias pecadoras y enemigas de Deu, porque 's casavan y feyan fills legítims.

Encare que per aquest mon de impietats y enganys hi haja prelates de la Iglesia que privadament quan se troban ab lo cigarro als dits y tirant bocana as de funera, com un vas d' encencer, digan á tothom que vulga sentirlos que de freres y de monjas ja n' están cuyts y n' tenen la mitra plena. no hem pas de ferne cas. desde 'l punt que al escriure sas doctas pastorals, consignan tot lo contrari, buydant pel broch gros lo cantí dels elogis mes ditirámichs y entusiástichs. A la lletra que queda héu de atenirvos sempre, caríssims germans, y no á las paraulas qu' embolcalladas ab la fumerola de las regalías y brevas de l' Habana 'l vent se las emporta.

Tinguéu donchs, plena confiança en las ordres religiosas de un y altre sexo que tot ho monopolisan, las conciencias dels mansos y l' adhesió dels aixerrats, que fingint lo que no creuen buscan son negoci; la bossa dels rics y la obligada sumissió dels pobres; la propietat fiduciaria y las participacions en las empresas mes productivas; l' ensenyansa en tots los seus graus y la beneficencia en todas las sevas esferas; l' agència de matrimonis ventajosos y l' impuls productiu per todas las carreras, profesions y oficis.

Tinguéuhi confiança, que las ordres religiosas ab la gracia de Déu y l' influencia del badell d' or que al últim s' ha posat decididament al servey de la verdadera religió, molt al revés de lo que sucehí en los temps del irascible Moisés, avuy tot ho poden. Y quan en todas las iglesias s' organisin aquells meetings místichs tan bombejats, con las funcions profanas de teatro, acudiuhi en massa, y embaladiuvos escoltant la seva santa paraula, y rignéu ab los seus xistes del género xavacá, pensant que la verdadera religió 'ns obliga á rebutxar com á gentíficas las finesas del aticismo, y fentho aixís olvidaréu las desgracias de la patria, que de res cura 'l sentir las y molt menos el plorarlas.

Acceptéu aquestas desventuras ab santa resignació, y penen que son cástichs justos que 'ns imposa la providencia divina, contra 'ls quals qualsevol rebeldia fora satánica y digna de la eterna condemnació. Ni giréu may la vista envers la conducta del clero, que, mentres vosaltres vos sacrificuéu, donant la vida y la hisenda per combatre als enemichs d' Espanya, ell, també fa 'l sacrifici inmens de cobrar ab tota puntualitat la nómina consignada en lo pressupost. Ni heu de sentir tampoch enveja si 'ls fills del treball son obligats á anar á las filas del exércit, mentres els novics dels convents y 'ls seminaristas se 'n escapan, que per ells es la pena moral, si pels primers es la fatiga y 'l perill físich, y en aquest mon ja es sabut que las penalitats ben compartidas fan goig á tothom. Además, no perdeu de vista que quan arriba l' hora d' encasquetarse la boyna y d' empunyar lo trabuch en honor del castíssim y puríssim rey de las húngaras, llavoras farán un va-y-tot que 'ls compensará sobradament de la pacífica situació á que las lleys del Estat avuy els obligan.

Tal es, caríssims germans, lo que 'Ns veyém obligats á manifestarvos en los presents dias de Santa Quaresma, guiats per un sentiment de devoció, qu' estém segurs que compartiren sense necessitat de mes esforços. Ab la gran esbranzida que van donant á Espanya las ideas religiosas, sería molt de témer que al Cel no hi trobessin lloch per massa plé tots los que fan mérits per anarhi. Precisa, donchs, que 'ls fidels creyents procurin subjectarse á métodos de penitencia tan rigurosa, que tots se posin ben fachs, ben magres, ben esqualits, puig d' altra manera al Cel no hi cabrían, y sería una viva llástima.

Per fortuna 'l clero regular y secular, colmant los grans sacrificis qu' está fent en bé de las ánimas, ajuda tot lo que pot á disminuir l' envolum dels pobres pecadors, y fins si es precis renuncia en bé d' ells á disfrutar per la seva part de las eternas benaventuranças, contentantse joh abnegació sublim! ab una cosa tan fútil com son los goigs, benefechs y ventatjas de la terra.

Admireulos y agrahiulos aquest rasgo de desinterés espiritual, que 'ls deixa estacats á la miserable condició de aquesta vida terrena y passatjera, mentres á vosaltres que á no ser los seus esforços, no tindria mes remey que condemnarvos, vos posan avuy en camí de anárvo's en al cel en cos y ánima.

Junt ab lo desitj no pas de salut y de pessetas, que aixó es pernicioso sino de dejuni, penitencia y resignada castració moral, Vos envía, caríssims germans la seva apostólica benedició, lo Vostre amatíssim Pastor, qu' está ab vosaltres:

P. DEL O.

LA MALA MORT

Estés sobre un jas de palla despullat de pel á pel, ensenyant la pell y 'ls ossos, mort de fástich, fam y fret el poble espanyol espera l' hora del badall darrer. Tota la colla dels cinichs que salut y rals li han prés el voltan en sa agonía donatli 'ls últims consells; tota á mal morir l' ajudan de la manera següent:

UN CAPELLÁ

Ditxós de tú, fill meu, qu' en cos y ánima te'n pots anar de dret á dret al cel; has patit molt y ara tindrás el premi: tos llarchs dejunis serán grats á Deu.

Bé mereix un bon cel ta gran paciència. Véstén en pau que naltres ens quedém en 'quest trist mon mortificant cos y ánima entre devotas joves y vins vells, haventnos d' agrahir que á l' altre barri t' emportis cap-girat l' enteniment.

UN POLITICH

Tira peixet: no pots queixarte que al altre mon te'n vas lleuger; ni rals, ni sanch te serán carga per enflarte cap al cel.

Gracias á tú nostras colonias s' han ben regat per fersa temps, y ara podrán de nou sembrarse porque 'ls monárquichs ho seguém.

T' hem destruit fé y energia; t' hem despullat de tots els bens ja veus si pots dona'ns las gracias d' aná á la gloria ben lleuger.

UN JUTJE

No pots pas queixarte—de nostra conducta; rigits y severs l' havém inspirada—en l' idea fixa de que tota lley

sigués ben estreta—per tú qu' ets un pérdís y un tonto y un nen, y en cambi ben ample—pels de rals, pels llestos y pels influyents.

Sense fé en nosaltres—y de la justicia no esperant may més, s' han fluixat tos nervis—t' has clavat á jeure y 'ns ha deixat fer logrant viure péssim—pro una mort tranquila igual qu' un pollet.

Fentli 'ls mateixos discursos mica menos, mica més, van parlant concejals pillos contractistas y usurers, fabricants sense conciencia, catedráticos sense seny, gent de sabre sens entranyas, y demés cinica gent qu' en la mort del pobre poble una part activa ha pres fent abusos de sos cárrechs ó faltant á sos debers.

Aburrit de tant cinisme al poble la rabia encén, pro encar que te fersa als brassos y al alcans de sas mans té un bon fusell y una escombra ab lo qual poguer fer net: ni la escombra sas mans tocan ni pren, viril, el fusell.

Prou veu que li convidaria fer ús d' un trasto d' aquests ó dels dos á la vegada salvant encare la pell y l' honra... pro, te peresa y manté els brassos quietis!

JEPH DE JESPU.S.

L' EXEMPLE

A DON PRÁXEDES.

—Surt al carrer—diu en Patrici á la seva dona—y ves que fa aquell guapo.

La Cándida treu el cap al portal, y al poch rato torna á la rebotiga.

—¿Hi es?—diu ell.

—No se 'n mou pas.

—¿Qué fa?

—Se passeja mirant sempre cap aquí y movent un soroll de ferros, qu' espanta.

—¿Ferros?

—O llaunas, vésho á sapiguer. Lo cert es que tot ell va cubert d' armas, y per un cantó li penja un sabre, per l' altre se li veu una pistola, per l' altre un fusell... Sembla un armer ambulante.

—¿No ha dit res quan t' ha vist?

—No; no més ha allargat el morro per fer més l' home y s' ha estirat la punta de la perilla.—

En aquell moment per davant de la botiga passa un vehi y s' atura. Es el de la xacolateria de Viena.

—Home, Patrici, aixáfali 'ls nassos á aquest guapo. No sé com tens paciència per aguantar tanta provocació.—

Y dit aixó, se'n va.

Darrera d' ell pasa un altre vehi, l' de la lampistería francesa.

—Patrici, home, á veure si surts y tapas la boca á aquest guapo. No fa més que amenassar y envaynar y desenvaynar el sabre, dihent que farà aixó y alló y qué se jo quantas cosas més. ¡Revéntal d' una patada!

Y desapareix.

A continuació se sent la veu d' un altre vehi, l' carboner rus.

—Vaja, Patrici, que tan mateix tens bastanta calma. ¿Qué esperas per torsá 'l coll á aquest bútxara que se 't passeja per davant de casa?—

Quan lo carboner se'n ha anat, en Patrici y la Cándida 's miran.

—¿Sabs que pots tenen rahó?—diu ella.

—¿En qué? ¿En aixuissarme?

—No sé qué dirte... L' actitut d' aquest home...

—L' actitut, l' actitut... Fins avuy, á mi encare no m' ha dit res. Se passeja, arrufa 'l nas, mira... pero d' aquí no passa.

—Lo cert es que la veu dels vehins...

—Els vehins!... Ja veurás, féus una proba. Véshi de part méva y preguntatshi si, en cas de que las cosas vajin mal dadas, puch contar ab ells.—

La Cándida se'n va á desempenyar la comissió y torna ab un posat molt melancólich.

—¿Qué tal?—pregunta ell.

—El de la xacolateria de Viena m' ha dit que li sab molt greu, pero que ell es home d' ordre y no li agrada embollicarse.

—¿Y 'l de la lampistería francesa?

—Tampoch s' hi vol enredar. Diu que una cosa es dar concells y un' altra treure la cara.

—¿Y 'l carboner rus?

—Aquest se m' ha posat á riure y m' ha respost: ¡Anéu, dona, anéu! ¿Que us penséu que 'm mamó 'l dit?—

En Patrici's assenta ab santa tranqüilitat y diu á la seva dona.

—¿Ho veus, infelis, ho veus?

—Sí, pero ¡quí havia de créures'ho!...

—Jo.

—Donchs ¿qué pensas fer ara?

—Res: lo que hi fet fins avuy. Anar seguint, menjant y cohent com si tal cosa. Mentres ell no 'm provoqui directament, callar y obrar.

—¿Y si 't busca rahons?—

Los ulls de 'n Patrici brillan, al sentir aixó, d' una manera extranya.

—Si 'm busca rahons—diu després d' un moment—me li tiraré á sobre encare que porti al damunt tota la ferramenta dels Encants.—

Crech que 'n Patrici va bé.

Aquesta es la bona doctrina

FANTÁSTICH.

O te res d' extrany que á Filipinas torni á rebrotar la insurrecció.

Se pot dir que tothom hi posa 'l coll porque aixís suceheixi: 'ls freres continuant mantenintse en lo país y sobre 'l país; y 'l govern comprant cabecillas.

Ab l' abono monacal y la gran regada d' or, no te res d' extrany que la mala herba rebroti.

Durant alguns días á Madrid va olvidarse tot, la guerra de Cuba, la baixa dels fondos, la pujada dels franchs l' encariment del pá y demés sustancias alimenticias y las noticias del armament dels Estats Units, per fixarse sols en la malaltía, la mort y l' enterro de 'n Fras-cuelo.

Davant de aquest espectacle se compren molt bé que tots los paissos del mon civilisat hajan deixat de mirar-nos com un poble serio.

A Zaragoza y á Málaga van efectuarse diumenje imponents manifestacions populars reclamant la revisió del procés de Montjuich, y 'l cástich dels que resultir culpables de haver inferit martiris á alguns dels processats.

Per tot Espanya 's pronuncia 'l sentiment públich en lo mateix sentit, y no obstant lo govern escolta la veu general de l' opinió com si sentís ploure. Lo procés entaulat, en averiguació dels fets fa molt temps que ningú sab si avansa un pas.

No esperavam menos de l' habilidós Sagasta.

Però que no 's refihi de que 'l poble acabarà per adormirse: en aquest punt está molt despert... Y vaja, ja veurán com al últim será veritat alló que diu lo refrán: «Quí s' espera 's desespera.»

El Progreso y El País de Madrid predicen el retraiment dels republicans, y no obstant quan en Romero

QUADROS VIUS (per M. Moliné.)

Robledo realisant una de las sevas entremaliaduras, proclama ab lo nom de nacional la candidatura del general Borrero y del general Segura el País y el Progreso recomanan á tots los seus amichs que las votin.

«Quin espectacle mes trist!... Mentres se contraria als patricis republicans homes probats y conseqüents de tota la vida, fentlos la guerra mes cruel perque no arribin á anar á las Corts, se protegeix una maniobra de n Romero Robledo, á favor de dos generals de la monarquia.

Doctor Esquerdo: vosté que á la seva qualitat de jefe dels republicans revolucionaris reuneix la condició de metje alienista, digui: ¿no podria donar una mirada als que procedeixen ab aquesta falta de seny, de logica y de conseqüencia?

D. Nicolan Salmerón se troba entre nosaltres. Li dirigim lo nostre mes cordial saludo.

Ha vingut á lluytar en las próximas eleccions de diputats á Corts pel republica districte de las Aforas, que tant hermosa campanya va realisar anys enrera, baix la seva direcció immediata.

Avuy com sempre trobará l Sr. Salmerón l apoyo decidit y entusiasta dels verdaders republicans. Molt s' está treballant pels enemichs de la causa republicana per malejar aquell districte, y per apartar als electors de las urnas. Un periódich, el venenós *Diluvi*, ha arribat á dir que l eminent Salmerón era un republica de *double* qu' esta va encasillat. Un altre periódich, el negociant *Noticiero*, que sempre mira per casa, ha fet certas suposicions sobre l agregació que volent ser intencionadas se passan de ignocents, al objecte de afavorir la candidatura del noy Sedó, gendre del Sr. Peris Mencheta.

Pero aquesta campanya del *insensat Diluvi* y del interessat *Noticiero* caurá per la seva base, davant de l' actitut briosa dels republicans de las Aforas, que veuhen en lo Sr. Salmerón una de las representacions mes dignas de las honradas aspiracions del poble.

Reflexions del amich Nakens en *El Motín*, sobre las próximas eleccions:

«Crech que deuria votar fins los partidaris del retraimant que pensessen ab la seva empena portarnos la República avants ó després de las eleccions. ¿Qué la portavan? Donavan una puntada de peu als diputats que no haguessen fet res per portarla. ¿Qué no la portavan? Quedavan una mica menos en ridicul: havian contribuït per tots los medis á que vingüés.

»De mi se dir que si visqués en la localitat ahont se presentés un candidat republica sigüés el que s' volgués lo seu matis, m' apressuraria á votarlo. ¿Cumplia bé després? Molt m' afalagaria haver contribuït á la seva elecció. ¿No cumplia? L miserable seria ell no jo. M' ha passat sempre en aquestas qüestions lo mateix qu' en las de amor: he preferit á enganyar, ser enganyat.»

Aixís es com han de pensar los verdaders republicans que vulgan ferse superiors á las miserias del personalisme.

Confesso que m' alegro moltíssim de que ls federals de La Bisbal al objecte de combatre l' asquerós caciquisme que te minat y corromput aquell districte, hajan acordat presentar candidat propi, ab tot y haver recaigut la designació en lo Sr. Vallés y Ribot, revolucionari y acerrim partidari del retraimant á ratos perduts, partidari de la lluyta legal sempre que li convé.

No obstant, jo celebraré que l votin no sols los federals, sino tots los republicans sens excepció de aquell districte.

Aixó sí, recomanilli qu' en lo successiu no siga tan variable, que s' abstingui de crear perturbacions, y qu' en lloch de servirse del partit republica pel logro de sas ambicions, procuri ell servirlo sempre noble y desinteressadament.

Per mes que ls Estats Units remuguin y bravatejin, en Sagasta está molt tranquil, fiat en l' adagi que diu: «Quan un no vol, dos no renyeixen.»

Es veritat: no renyeixen dos quan un no vol; Pero moltas vegadas al que no vol renyir li prenen la catxutxa.

La Espanya, als 24 anys de restauració monárquica

Suposinse que ls republicans que blasonan de revolucionaris exclusius ho tinguessin tot amant per realisar la revolució: elements en armas, homes y diners; apoyo del exèrcit, en una paraula, tot alló que fins ara no posseheixen.

¿Que dirian si en vigillias de llansarse al camp, els republicans partidaris dels procediments legals, els esbotzessin la grua? ¿Que dirian, si en lloch de apoyarlos ab tota l' anima treballessin per restarlos hi forsas y ferlos traecassar?

Es hi dirian traidors... y la veritat es que tindrian rahó.

Donchs ara fassin l' oració per passiva.

Hi ha republicans qu' en bé de la República se consideran obligats á utilisar tots los procediments; hi ha republicans que creuhen necessari conquistar posicions en lo Parlament pera fer al govern una oposició implacable.

¿Que dirém, donchs, dels qu' en vigillias de las eleccions, en lloch de apoyar aquest proposit ab tota l' anima, treballan per restarlos hi forsas y ferlos traecassar? Sigán lógics... y apliquinse els mateixos el caliencau.

CARTAS DE FORA.—*Cuppanes*.—Pel febrer va arribar á n' aquest poble un pobre soldat de Cuba, tan malalt que apenas se podia tenir dret. Lo dia 6 del corrent mars n' arribá un altre també malalt y fill com l' anterior de familia pobre, per-

que de familia rica ja se sab que no n' ha de venir cap. Ara bé, encare que per recobrar la salut necessitia recursos de que careixen áeren vosté que l' ensenat del poble ha fet res per a proporcionalis hi? Ca. Lo qu' ell fa es gastar sumas de considerable comprant altars ab tot y que l' iglesia n' está farsida. Fins á cert punt l' home deu pensar que ja que no veu may l' iglesia plena de personas, lo millor es ompliria de fustas y de imatges. Aquestas al menos quan prediqui, no l' farán sortir á la Campana.

*. *Vitanova de Escornatbou*.—L' home negre está que bu-

fa, per haverse efectuat en la parroquia un robo de molta consideració. Figúrnse que l' día 19 del mes passat varen desaparèixer los ciris de tots los altars. Mistich devia ser un rata que s' dedica á rosegat cera, á pesar de lo qual l' home de la sotana ab lo pel sot erissat, desde l' peu del altar va dirigir una predicá dihent que si algú sabia qui fos l' autor del robo li dignés desseguida qu' ell no donaria part al jutje. No hauria sigut millor que l' hagués esperat al confessorari ó siga á la gabia del reclám, no per donarne part al jutje, sino per perdonarlo, com mana la lley de Deu? Vels hi aquí que ara l' rata mistich, perque mistich ha de ser qui roba ciris, no s' atrevirá á acudir al tribunal de la paciència á implorar perdó, temerós de que l' home negre l' entregui al tribunal. —De totas maneres bó será recomenar que no torni á repetir-se un robo tan escandalós, ó sino l' entusiasm rector hauria de dir la missa ab llums de ganxo ó ab teyas, y seria la rita dels numerosos llure-pensadors que hi ha á n' aquest poble.

¿QUÍ HO HA FET?

—President, vinch de l' Habana, —¿S' ha acabat l' informació? —Hem treballat com uns negres... —Pero ¿l' resultat?

—Es gros. Ja us asseguro desde ara que no hi ha un clau del vapor que no hagi passat deu voltes pels ulls de la comissió. —¿L' heu vist bé?

—Com á vos ara. —¿Pops y proa? —De per tot. —Parleu donchs, que m' impaciento: ¿ho han fet ó no ls espanyols?

—Haig de comensar per dirvos que vengué l' casco... fa por. Partit casi bé en dos trossos, la forsa de l' explosió devia ser tan tremenda que hem seguit tot el vapor y...

—¿Qué? —No hi ha ni una ampolla sancera! Tant y tant rom que hi havia!

—¿A quina banda s' inclina l' barco? —A babor.

—*Malorum*... Aixó es un dato: ho haurán fet els espanyols.

—Lo que á tots més va cridarnos desseguida l' atenció es que per la part de fora lo barco sembla com nou. Ni una lleugera rascada. Ni una esquerdetá, ni un bony, ni un cargol fora de puesto, ni faltarihi un sol rebolló. ¡Y á fe que varem donar hi de voltes y voltas!

—Donchs, aquesta senyal no falla: no ho han fet els espanyols.

No obstant, lo penúltim dia mirant bé per estribor veig descubri una obertura... —¿Un forat?

—Y bastant gros; cosa de un pamet. —¿Caramba! ¿Era quadrat ó...

—Rodó: vareig ensenyarlo als altres y tots varen dir: «¡Renoy! Tres senmanas visurantlo y no haverhi vist aixó!» —Pues la proba es infalible: es cosa dels espanyols.

—Tot ab tot, dech observarvos que mirat ab detenció vam veure que l' forat era del vidre d' un camarot. —¡Ah! ¿No era de cap torpedo? —No senyor: la comissió vam posarnos tots á riure al notá l' nostre bunyol, y ab la quia entre las camas seguim donant el tom. —Aixó varia d' aspecte: no ho han fet els espanyols...

Y en Mac-Kinley y el seu soci van seguint la discussió pero tals rarses dihen y l' seu cap dona tants vols buscant sintomas ó indicis y trayente deduccions, que l' un diu tarumba al altre, l' altre l' tracta de mussol y acaban la serracina sense aclarir en conclusió

si ho ha fet el *sursum corda*
ó han fet els espanyols.

C. GUMÀ.

L' ESCOLA DEL INSENSAT

Pocas vegades havíem vist al *Insensat* del *Diluvi* tan fora de tino com desde qu' hem entrat en lo període electoral. A forsa de atacar als republicans de la fusió está rabiós y frenètic, de tal manera que ja no sab lo que 's diu ni lo que 's pesca.

Ho probarém. Si es cert com avants afirmava que 'ls candidats republicans per Barcelona y 'l mateix Salmerón presentat pels republicans del districte de las Aforas estavan encasillats pel govern ¿á qué vé dirigir continúas excitacions als electors y en especial á las classes obreras recomenarlos que s' abstinuin de votarlos? Si creu en 'l encasillament ¿cóm es que treballa de una manera tan desaforada per allunyar als electors de las urnas? Y si creu que hi ha electors disposats á votarlos, y ho creu desde 'l moment que tan reiteradament els excita á que s' abstinuin de ferho ¿cóm es que encare diu y repeteix qu' están encasillats?

Vels'hi aquí demostrat una vegada mes que aqueixa eminencia periodística, que 's figura poder contemplar á tothom ab desprecci desde las alturas de la mes ridícula petulancia, no sab donar un pas que no 's trepitji 'l ronsal.

Amich d' engaltárlas'hi pel descusit, es de compadeixer la delirant fantasia del *Insensat*, inventant cartas de adhesió que no firma cap persona coneguda, y qu' es de creure qu' ell mateix redacta en apoyo de las sevas campanyas estafalarias. Del mateix ardit tonto 's valia quan la famosa polémica que á propòsit de *La Salvadora* iniciá *La Esquilla de la Torratxa*, en la qual els homes del *Diluvi* quedaren revolcantse per la pols, atrotinats y perduda la paraula. També llavors rebia á cada moment la mar de cartas firmadas ab pseudónims, y que 'l mateix *Insensat* redactava. ¡Llástima de memorialista 'l que ha perdut ab ell 'l humanitat!

Pero ara ja no son sols cartas lo que s' empenca. Sino que per ferse 'l interessant, urdeix una escena ridícula, suposant que un menestral va encararse ab ell, amenassantlo, si conti nuava la seva campanya á favor del govern y en contra de las candidaturas republicanas. Lo fet, segons ell conta, va passar al carrer del Marqués del Duero, un dia de la semana passada. Qualsevol que consideri que 'l dia de referencia plovia y sápija ademés que 'l *Insensat* está f' t un cataplasme, de tal manera que quan plou no pot exposarse á sortir al carrer, sense perill de desferse com una sopa, comprendrá desseguida que 'l escena de las amenassas del carrer del Marqués del Duero es lo que 'ls casellans ne diuen *un infundio*, y 'ls catalans una solemne trapaceria.

¿Qué hi havia de anar á fer sino en un dia com aquell al carrer del Marqués del Duero? ¿Hi anava per ventura á conquistar algun xicota enamorada de las sevas gracias? ¿O tal vegada viu en aquell carrer algun monárquich dels qu' están encarregats de pagar la campanya antirepublicana del *Diluvi*?

Nosaltres creyém sincerament que no 's 'a moure de casa, pero creyém també qu' encare que hagués sortit á passeig, ningú, menestral ó no menestral, ningú absolutament li hauria dit res. La creació té sers invulnerables. ¿Qui per exemple, tindrà 'l mal gust d' entretenirse á esclafar á un gripau? Ningú, perquè es un bitxo massa repugnant.

Desde que per la cara del *Insensat* va regalimar 'l escupina de un periodista ofès, que veje, al contemplarlo per primera vegada, que no era home prou sòlit per rebre una bufa sense perill de quedar desenquadernat, desde aquell dia memorable 'l *Insensat* está á cubert de tot atropello. Impunement pel seu físich pot manejar á son gust sa llengua d' escorpi. De las conseqüencias de la seva proccatit no 'n pot respondre ni en lo terreno del honor, ni davant dels tribunals de justicia. Per acudir al primer li faltan *journals de las gallinas*; pel cas de veures citat davant dels últims, disposa de infelissos homes de palla assalariats que 's prestan á respondre per ell.

Després costa lo que no pot ponderarse destruir 'l engany, y quan aixó s' arriba á lograr á copia de esforços, els homes del *Diluvi*, comensant pel Sr. Laribal, que si 'ls escoltéu no deuen res á las autoritats monárquicas, acuden al gobernador de la Provincia y al arcalde de Real Ordre, demanánlos'hi que 'ls amparin en las sevas afliccions declarant que 'ls homes de palla que utilisa son redactors del *Diluvi* en tota regla. Aixó quan no penjan el mort de un escrit injuriós, sobre un mort, com han intentat ferho en un cas que nosaltres sabém y que no creyém oportú citar en aquests moments.

Y aquests tipos que explotan un periódich fundat ab los fondos de *La Salvadora*, causa de tantas ruinas y de tantas infamias; aquests tipos que ab la complacencia y 'l ajuda dels ajuntaments monárquichs obstruixen los carrers del barri marítim de la Barceloneta, y derriban casas del carrer de Avinyó que després los ajuntaments de Barcelona 's veulen obligats á indemnisar ab fondos comunals; aquests tipos cultivadors incansables del negoci per medi del escándol, son els que s' atreveixen á atacar á republicans com en Salmerón, com en Pi y Margall, com tots los qu' en cumpliment del seu deber civích pretenen pendre part en las eleccions. Y parlan sense que 'ls escapi 'l riure de la filoxera republicana, y de efectuar una selecció, en lo camp de la República, els jels homes dels carmetlos!... jels puritans de llaua abonyegada!...

Afortunadament lo poble de Barcelona 's coneix de sobra... y avuy no ni ha, ni avants hi ha hagut, ni es possible que hi haja may cap clown de Circo equestre qu' en materia d' excitar la hilaritat del públich pugua fer la competencia al *Insensat* y als seus deixebles quan se llansan á executar sas cabriolas periodísticas.

P. DEL O.

LA CANDIDATURA PERMANYER Á VILAFRANCA

Lo candidat catalanista apoyat per alguns federals, en lo discurs que va fer diumenje á Vilafranca, res va dir respecte als dos punts que 'l invitavam á explicar, ó sigui lo que pensa sobre la llibertat religiosa y sobre la qüestió dels rabassaires. No hi ha dupte que va abstenirse d' explicarlos en la impossibilitat en que 's troba de quedar bé á la vegada ab los seus

amichs ultramontans y propietaris de las terras, escanya-rabassaires y ab els federals que tan inconsideradament s' han prestat á apoyar la candidatura de un neo-católich ab vistas al carlisme.

Si aquesta falta de claretat, de precisió y de llealtat es la forma de la nova política que preconisa *La Renaixensa*, quan diu que 'ls republicans y demócratas de tota la vida, com nosaltres, ens hem quedat endarrerits y estém momificats, no envejém pera res, las mistificacions y la falta de franquesa dels que á la cassa de un acta, al donar sos primers passos en la vida política, se posan al nivell dels polítichs madrilenys mes desacrecreditats.

Quan *La Renaixensa* diu que combatim la candidatura Permanyer, per favorir lo triunfo del candidat cuner, á qui no coneixém ni de vista, falta á la veritat descaradament. Per culpa dels federals del Panadés que podent tenir candidat propi, com lo tingueren y molt digne en lo Sr. Lostau, s' han posat avuy á las ordres de un catalanista reaccionari, se troba aquell republicá districte en una situació tan anómala, que 'ls que tingan sentiments republicans y verdaderas conviccions, entre 'ls dos únichs candidats que 's presentan, forosament s' han de quedar sense cap. Aquest era 'l dissapte de la semana passada y aquest mateix segueix sent avuy el nostre punt de vista. Per aixó deyam que 'ls federals encare eran á temps de proclamar candidat propi. Las malicias de *La Patim* no poden farnos mella. Lo cultiu del maquiavelisme 'l deixem pel puritat Sr. Permanyer, el qual, com la romana del diable que hi entravan totes, procura veure's apoyat per dos opinions tan antitéticas com la republicana federal y la carlista. Vegin s' tenint 'l estómach sá, pot menjarse una candidatura amañada ab aquest all-y-oli.

**

A última hora hem rebut la següent carta, que 'ns apressurém á reproduhir:

«Sr. Director de LA CAMPANA DE GRACIA.—Barcelona.—Vilafranca, 15 de mars de 1898.

«Molt Sr. nostre: Aplaudim de totes veras els párrafos que en son passat número dedica á la campanya electoral que alguns republicans federals de aquesta comarca acaban d' emprendre en unió ab los may ben ponderats catalanistas; pero cal consignar que no son tots los federals ni molt menos els autors de semblant pastitxo, donchs los abaix inscrits en nom y representació de un respectable número de verdaders republicans, protestan ab energia contra semblants procediments, y segons encarrega 'l propi D. Francisco Pi y Margall en son manifest de primer del actual, jamay votarém candidat extrany, sino *propi*, com jamay permeterém que 's mescli burdament lo simpátich gorro-frigi ab la parda cogulla mes ó menos solapadament dissimulada.—

«Son de vosté, Sr. Director, afcms. S. S. Q. B. S. M.—Jaume Ballbé.—Joseph Balletbó.—Pere Alborná.—Jaume Vagués.—Pere Claramunt.—Joseph Guasch.—J. Rodón.—Joseph Marimón.—Albert Roig.—Pio Matas.—Antón Barbot.—Segueixen las firmas.

**

Per acabar, una declaració.

Consti que al emprendre aquesta campanya no 'ns guíja cap móvil contrari al Sr. Permanyer com á catalanista. Fins estém per dir que celebrarem moltíssim que pugua arribar á las Corts, perque allí s' ha de veure que 'l ninot que han anat engroixint els catalanistas, está plé de palla.

Lo únich que sentim es que alguns individuos de un partit polítich com el republicá federal, ab idees propias y ben definidas no ja sols en lo que respecta á la forma, sino també á la essencia democrática intervinguin poch ni molt en aquest *pastitxo*, que no pot produhir mes que descrédit, desorganización, pérdida de forsa y de prestigi, y en últim terme fins arrepeniment, pel gran desacert, qu' en mal hora haurán comés.

Després de tot aixó, es lo que 's proposan los catalanistas: acabar de desorganisar las mes sólidas agrupacions políticas que sempre han estat al servay de la llibertat y de la democracia y en contra de la reacció ultramontana.

J.

ESpanyOLERIAS

¿Un home al peu d' una porta,
amarats los ulls en plor?
—Digneu ¿qué us passa bon home?
¿A qué vé aquest desconol?
¿Potsé en la darrera quinta
us hi ha entrat el vostre noy?
¿Potsé n teniu un á Cuba
y no n' heu rebut ni un mot?
¿Potsé ab aixó de las *Fransas*
us hi han pispat el recó?
¿Potsé us ha fugit la filla
ab un galán sense cor?
¿Potsé heu pescat vostra esposa
infra...—

—No, no es res d' aixó:
ploro per cosas més altas,
ploro per motius més forts,
i ploro perque m' asseguran
que 'l famós *Frascuelo* es mort!

La comissió que ab tan brilló
no fa gayre ha treballat
per establí á Barcelona
lo descans dominical,
realisats ja 'ls seus desitjos
en lo comer al detall,
diu que ara pensa avistarse
ab el bisbe, per mirar
si aplicá també á 'l iglesia
lo tan suspirat descans,
y 'ls diumenjes no 's diu missa,
ni 's repica als campanars
ni 's fa fer la menor feyna
als simpátichs capelláns.

Malalt, aixafat, perdut,
el pobre vé de la guerra.
—¿Hi ha res per aquest soldat?
—Noy, la situació es tan péssima
qu' es impossible invertir
ni un ral per cosas supérfluas.—
El pobre agafa un periódich
y llegeix, plé de sorpresa:
—Pól *misteri* no sé cuánts
que allá á Montserrat s' aixeca,
los católichs han reunit
ja més de dos mil pesetas.
—¿Y donchs?—pregunta admirat.
—¿Qué! ¿qué vols dir?—li contestan:
Fesie *misteri*, y veurás...
¡no 't faltarà bona teal!

Al tornar la primavera,
la Natura ¡cóm s' anima!
Torrents de sava fecunda
dintre sas venas s' agitan;
rebrotan los colors frescos
en las galdas de la nina;
rebrotan los gegants plátanos,
rebrotan las flors marcidas,
rebrotan 'l herba en las planas,
rebrotan 'l cep en las vinyas,
en fi ¡qué més! fins *rebrotan*
la insurrecció filipina!

¿No ets coix ni tens tres cents duros
ni ets fill d' un vell ple de xacras,
ni mantens ta mare viuda,
ni pateixes de la caixa,
ni contes ab bons empenyos,
ni ets novici de la Trapa?...
Donchs... ¡depressa cap á Cuba!
¡Ala, á defensar la patria!

C. GUMÀ.

DESCONCERT

¡ passat dos dias á fora, y al tornar á casa m' apresso á preguntar:

—¿Qué hi ha de Cuba?
—Mira—m contestan, mostrantme uns quants diaris apilats sobre la taula:—aquí deurás trobarho.

Agitat é impacient m' apodero dels periódichs, ab lo mateix afany ab que 'l possedidor d' un *décim* se precipita sobre la llista dels números premiats

en «l' últim sorteig.»

Si senyors, ¿per qué negarho? Lo de Cuba m' interessa vivament. M' interessa pels pobres soldats, qu' enviats allá per defensar la «patria», moren, sense disparar un tiro, de febre y d' inanició; m' interessa per la sangria espantosa que aquella guerra representa per Espanya; m' interessa per las tristas llistons que 'ls Estats Units están donantnos ab sa inconcebible y canallesca conducta.

Agafa 'ls diaris, y—¿Qué haurá passat durant aquestas quaranta vuyt horas?—me pregunto mirántmels:—¿en quin estat deurá trobare la qüestió? ¿S' haurá aclarit lo problema? ¿S' haurá complicat?

En los dos dias d' ausencia no m' hi enterat de res. Allá, al poble, no 'n saben de noticias. No fan altra cosa que plorar, plorar y plorar, y parlar de la guerra com d' una llaga incurable, com d' una pesta que ha de devorarho tot...
¿Qué haurá passat?... Al sortir d' aquí corrian molts mals vents. Se deya... 's murmurava...

En fi, aquí tinc els periódichs: aquí ho trobaré explicat ab tots los detalls desitjables... ¿Qué tardo en obrirlos?
Comensém pel de fetxa més atrassada: dimecres.
¡Dimontri! ¡Vaya una introducció!

LA GUERRA ES INMINENT

«S' acaba de rebre un *parte* de Nova-York, assegurant que un alt personatge oficial ha manifestat que 'l govern nort-america no veu pel problema de Cuba altra solució que declarar la guerra á Espanya.»

PREPARATIUS BÉLICHES

«Tots los arsenals dels Estats Units treballan de nit y de dia. S' han enviat veixanta canons de gros calibre á la costa sud de la República.

«Lo secretari de Guerra y 'l de Marina han celebrat una conferencia á la que s' atribueix gran importancia
«Al port de Nova-York s' hi han colocat doscents torpedos.»
Lo quadro no pot pas ser més desconsolador. ¡Aquests Estats Units s' están portant d' una manera indigna!
Pero, aném llegint. Segón diari; del dimecres á la tarde:

NOTAS PACÍFICAS

«La efervescencia nort-americana va calmantse rápidamente. La majoria de la gent va convencentse de que la guerra no te rahó de ser y que hi ha molts maneres de resoldre 'l conflicte sense necessitat de pendre determinacions violentas.

«Dos senadors yankees molt influents han dit que 'l govern americá no te cap motiu de queixa contra Espanya y que las relacions entre Madrid y Washington continúan sent cordials.»
Veyám aquest altre *parte*.

CAMBI D' ACTITUT

«La escuadra nort-americana, reforçada ab dos acorassats de primera classe, ha marxat de Tampa en direcció á Cayo-Hueso, ab ordre de aproximarse á Cuba al primer avis.»
¡Malament! Aixó s' torna á enredar... Seguim la requissa.

ACLARACIÓ

«Telegrafian de Nova-York que la noticia de la sortida de la escuadra yankee es absolutament falsa. Per ara no s'ha mogut, ni es fácil que 's mogui.»

Vamos... menos mal! Veyám que ve ara:

MAC-KINLEY AMENASSADOR

«Un polítich, intim amich del president, ha declarat á un periodista que 'l govern americá está ja acabant la paciencia y que es segur que en un plasso breu Mr. Mac-Kinley pendrà una actitud tan decisiva com enérgica.»

¡Sí que l'hem feta bona! Ara que semblava que las passions s'havían calmat!

Continuém. Parte del demati del dijous.

NO HI HA CUYDADO

«A pesar de las bravatas de la Junta filibustera de Nova-York, lo govern nort-americá evita tot lo que pot lo provocar questions ab Espanya per la senzilla rahó de que dista molt d'estar preparat per la guerra.»

«Los barcos americanos no tenen carbó més que per dos días; los canons no tenen pólvora ni balas; no hi ha res disposat per una lluyta seria.»

Bueno, aixó ja es més enraonat. Potser lo parte que segueix...

VENTS DE PAU

«Nova-York, á las 6.—La majoria del Senat es obertament oposada á la guerra. L'alta banca y 'ls principals polítichs treballan activament en calmar l'opinió.»

«Hi ha molt bonas noticias de Cuba.»

¡Gracias á Deu! Ja era hora!... Llegimne un altre:

COMPLICACIÓ GRAVISSIMA

Nova-York, á las 7.—Diuhen de Washington que en Mac-Kinley, no poguent resistir més á la pressió dels ministres y al clamoreig del Senat, está buscant la manera de provocar un rompiment ab Espanya.

«La guerra s'acosta.»

¡Que s'acosti tant com vulgui!... Jo no lleigeixo més. Si en los periódichs de dos días hi trobo aquest desgabell ¿qué succehirá llegint los de tota una senmana?

Ara comprench que hi haja aixelabrats que en compte d'ocuparse de la qüestió de Cuba se'n vajan tranquilament al frontón á veure jugar á pilota.

¡Qué diable!

Allí, al menos, no més s'exposan á perdre un ull. Llegint la premsa poden hasta arribar á perdre la xaveta.

A. MARCH.

En un sol día de alarma s'assegura que als Estats Units, no mes que ab la baixa de's fondos públichs, va arribarse á perdre la suma de mil milions de duros.

Vels'hi aquí un exemple bèn curiós de una fortalesa, la del or, que en certs cassos se converteix en causa de debilitat.

Nosaltres som més forts que 'ls Estats Units porque som mes pobres.

Mil milions de duros en un día no 'ls podém perdre, per una rahó molt senzilla: porque no 'ls tenfm.

Una afirmació de un predicador caputxi que las hi engalta desde la trona de Betlem:

«El naturalismo es la antitesis franca y abieta del cristianismo.»

Argumentem: Es aixís que 'l naturalisme es l' antitesis franca y oberta del cristianisme, ergo 'l cristianisme, segons el frare de Betlém, es una religió anti-natural.»

El representant que la Companyia trasatlántica té á Broklyn (Estats Units) ha anat á veure á n' en Mac-Kinley proposantli la solució dels conflictes de Cuba, mediant la concessió de una autonomia absoluta als cubans, conservant Espanya solament la soberanía nominal de la gran Antilla.

Suposém que 'l marqués de las Cinquillas conseguirá del Papa á favor de aquest dependent séu, tot un vapor carregat de indulgencias, en pago del séu patriotisme.

Continua 'l capítul trasatlántich.

Contra la voluntat dels fusionistas de Cádiz, el govern ha encasillat com á candidat per aquell districte, al Sr. Agacino, marino retirat y jefe de la Trasatlántica.

Suposém que 'l Marqués de las Cinquillas conseguirá també un altre vapor plé de indulgencias á favor del home del tupé, en pago del obsequi que acaba de dispensarli.

Y vaja ja, l' últim capítul de la serie.

La suma que paga 'l govern á la Trasatlántica per aconvoyar lo vapor Ciudad de Cádiz, á la esquadrilla de torpeders, ascendeix á la friolera de 5,700 pessetas cada día.

Lo qu' es aquest vapor no tindrà cap necessitat de anar á Roma á carregar indulgencias. Per mica que 's prolongui 'l viatjet, li bastará tornar de l' Habana carregat de missas.

Lo pá cada día mes car; la miseria cada día mes próxima.

Però no hi ha qu' espantarse.

No fa molts días qu' en Moret als postres de un ápat

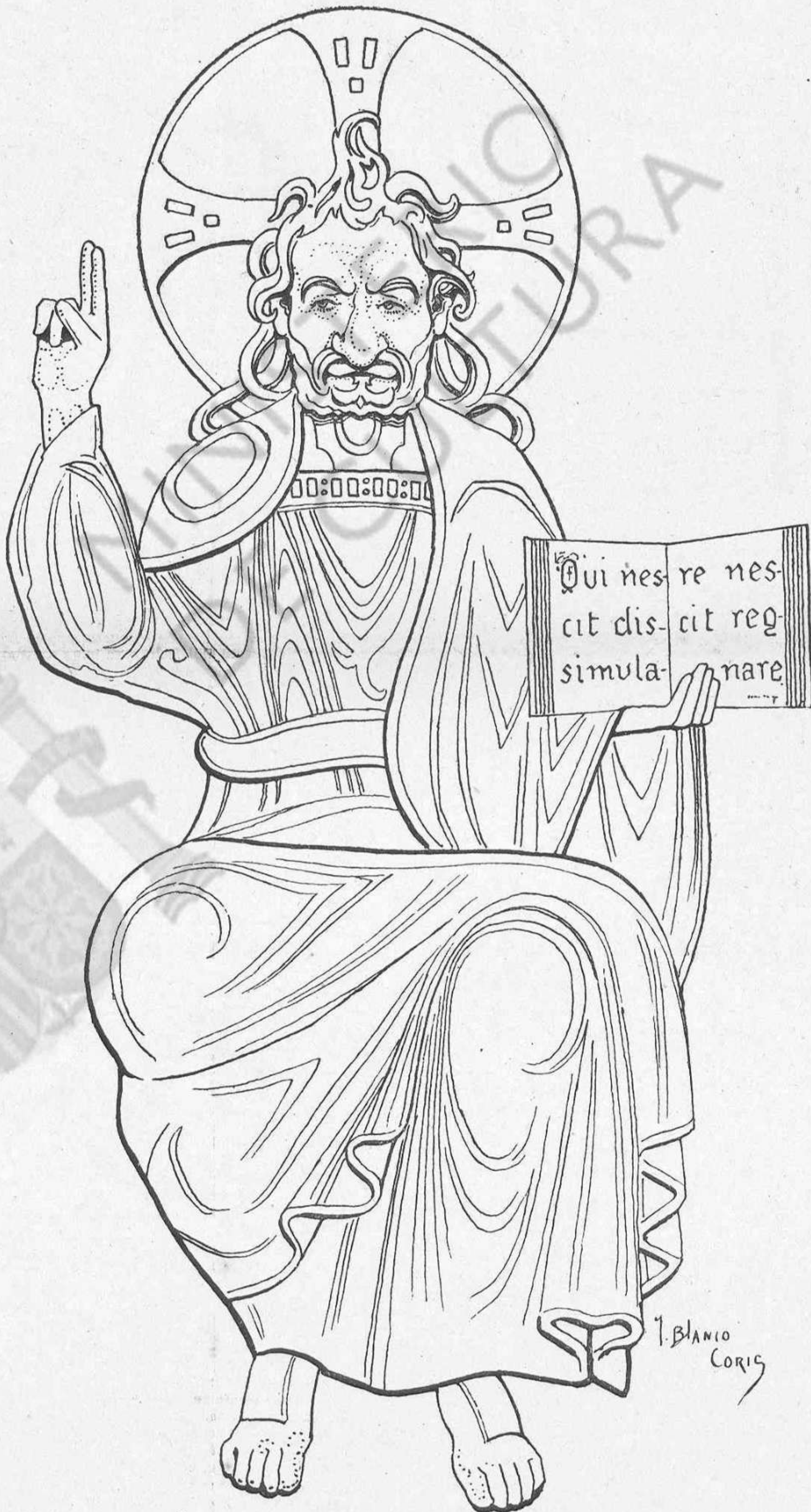
suculent, empunyant la copa plena d' espumós, va declarar que lo de Cuba vá al pel, que las relacions d' Espanya ab los Estats Units no poden ser mes amistosas, y que 'ls que 's queixan del actual estat de la nació, 's queixan per vici.

Per lo tant res hi fá que 'l pá estiga cada día mes car y la miseria cada día més próxima. Perque encare que no poguém menjar, podrém dir qu' estem ben tips.

¡Tips de 'n Moret y de tots els governants monárquichs!

Els que á títul de republicans volían apoyar la candidatura dels generals preparada per en Romero, ván reunir-se en lo Teatro Cómich, y per cert que la sessió vá acabar com lo rosari de l' aurora.

UNA ESTAMPA DE QUARESMA

PONTÍFICE MATEUS SAGASTA

(Quaranta días d' indulgencia, als que després de votar als candidats ministerials, cantin devotament l' himne de Riego.)

LAS PROCLAMAS DELS BISBES

Cobrá y fer foch al que paga.
¡Quína plaga! ¡Quína plaga!...

Está vist que certas funcions únicament se poden representar en lo *Teatro Cómico*. Y aixís y tot han de acabar sent xiuladas.

Llegeixo:

«Se encuentra en esta ciudad, hospedándose en el gran hotel de Inglaterra, el excelentísimo Sr. Marqués de Rubinat.»

¡Un marqués de Rubinat!...
¡A quins temps hem arribat
que ab admiració dels pobles
hasta á las purgas fan nobles!...

El cabo de Bolinao passará á l' historia, com un héroe invencible.

Ja suposo que llegiran lo telegrama oficial de Filipinas:

«Estich rodejat d' enemichs, careixo de municions; pero no 'm rendiré» afirmava 'l govern que deya 'l cabo de Bolinao.

¡Quín valent!... ¡Quín llenguatge mes espartá!... exclamava tothom—Si d' aquesta s' escapa, ja cal que 'l ascendeixin.

***

Y en efecte. El cabo de Bolinao estava rodejat d' enemichs, no tenia ni tindrà may municions, y no 's rendirá, succeheixi lo que succeheixi. Ni 's rendirá ni encare que volgués podria rendirse.

Perque 'l cabo de Bolinao no es un cabo del exércit, sino un cabo geográfich. Aixó es lo que ha resultat després de practicadas las degudas averiguacions.

Ab aixó ja ho saben, si 'ls ministres sagastins no portan la petxera de la camisa ben lluhenta no será per falta de planxas.

En Pío Gullon (a) Mantequilla de Soria estava á punt de dimitir, perque en Moret propassantse y sense advertirlo vá demanar al govern de 'n Mac-Kinley, que tragués de l' Habana al cónsul Lee. En Mac-Kinley vá respondre que no li donava la gana.

Y D. Pío que estava en Babia, deya als periodistas que no era cert que 'l govern hagués entaulat cap reclamació en aquest sentit.

Figúrinse, després com se posaría, al enterarse de lo realiat per en Moret. Ni un marit al descubrir á la seva dona en flagrant infidelitat ab un extrany. ¡Quin paper més ridícul!...

Afortunadament, quan mes resolt estava á divorciar-se de la cartera, en Sagasta 'l vá convéncer, dihentli:

—D. Pío 'l necessitém: fassi 'l favor de quedarse; sense *Mantequilla de Soria* no hi ha pastel possible.

Alló que deyan de l' emperador de Alemania de que havia posat l' espasa sobre una taula de menjar, jurant per la creu que mentres ell sigués emperador, Cuba no sería dels *yankés*, ha resultat una gofia.

Al igual que totas las potencias d' Europa, y mes encare per fer honor al séu nom, l' emperador Guillem, tractantse de nosaltres se *las guilla*.

Lo general Pando volía acabar la guerra en las provincias orientales de Cuba en un tancar y obrir d' ulls. Y no obstant, allá s' está, sense donar mostres de vida.

Cada día s' acentua mes y mes la seva inercia. Per lo tant se li farà justicia acentuant també l' última lletra del séu apellido.

D' aquesta conformitat, en lloch de dirse General Pando, en lo successiu se dirá General *Pandó*.

Comptes de la guerra de Cuba. No sé si 'ls datos serán deficientes ab tot y resultar una suma tan abrumadora:

Desde 'l 4 de Mars de 1895 á 31 de Desembre de 1897 s' han pagat per atencions de la campanya: 1.112 milions de pessetas. Aquesta quantitat es la que s' ha safet y per lo tant no hi van compresas las sumas que 's deuenen.

Los insurrectes no han arribat may á 50,000 homes de bon tros.

Donat que siguessen aquest número, resulta que fins ara, ens vé á costar el reduhirlos un desembols de 22,240 pessetas per cada un.

¡Y encare 's bellugan!

SOLUCIONES

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-na-ri.
- 2.ª MUDANSA.—Marta—Marti.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—Lo Senyor Nadal.
- 4.ª PANERA NUMÉRICA.—Fusteria.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—Com més ratas més forats.

Han endevinat totas las solucions lo ciutadans Máximas Gomas y Companyia, Pere Sorru, Pau Piu y Pou y Pep Tite-lla: n' han endevinadas 4 Un Mestre de Casas, y J. M. Torrents; 3 Un Estúpit; 2 Joseph Sarevilo, A. de Concentaina y Miqueló; y 1 no més Un Mort, Pere Sesquitta y Tomás Más.

ENDEVINALLAS

ANAGRAMA

La estimava ab molt total
y per no ferli un petó
va dirme que ... no servia
y me va enjegar á tot.

JOANET V.

GEROGLÍFICH

```

:: +
F I M I
+
F I M
F I

```

A. ROSÉS MARISTANY.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciutadans J. Vilá, Joseph de Vilaoastre, Joseph Sarevilo, J. Munté Fabrega, J. Bernis Pruna, Taul, Marqués de Gloucester, R. Vallense, Un xitxarell Vilafrancu, Noy de 'n Nara, J. Juvé, Un que vé del horti, Dos salta-tauells de ca'l Argemi, Jaume Totosaus, Autolocomoviles, y Pep Titella.—Lo que ens envian aquesta setmana no fa per casa.

Ciutadans Sisket Farré, Agustí Palamisi, Anton S. Rubí, J. S. Anglada, Joan Morros de F., M. Carbo de Alsina, J. Gorina Rocca, Sisket D. Paila, Perinyo Gtirac, J. Sarellusac, P. Salóm Morera, Pepet Panxeta, Joan Aubert Manent, Melon Cansado, B. Elias, Tap-de-suro Vilafrancu, Coche, Soldat de plom, Martin Gala y Fidel Delfi.—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá Nut: Per fors haviam de sufrir algún descuit; pero en fi: ja 'ns dispensara.—A. Cortina Rivera: La composició está bé, millor de fondo que de forma.—L' avi Riera: Mirarém de aprofitar la que 'ns envia.—Stating: L' article es regular; pero hauria de millorar-se la forma.—Arcadi Piu: Tampoch 'la seva.—Chelin: Es fluixa.—Juan Batista Mercé (Ibars de Urgell): Consti que no es vosté l' autor de la carta de Castellnou de Scana. Y ara que no 'ns vingui ningú mes á demanarnos mes aclaracions. L' assumpto queda terminat.—Francesch Coma: La composició va bé.—J. Molleu: Com tot depén de l' abundancia de originals, no podém donarli altra resposta concreta sino que farem tot lo possible per aprofitar l' article. De lo que avuy ens envia no podém aprofitar mes que la pensada humorística.—Vicentó: Aceptém lo que 'ns remet.—M. S. (Amer): En la noticia que 'ns dona hi ha responsabilitat: per lo tant precisa que identifiqui la firma y diga si está disposat á respondre'n.—J. González M.: Li doném las gracias per la seva atenció. De las instantaneas n' aprofitarem alguna.—J. Bover Casellas: Varem rebre tart lo sonet pera poder figurar en lo número de aquesta setmana.—Pep Pop: Las seguidillas poden mitj anar

ANTONI LOPEZ, editor. *Ham'la del mitj*, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.